

Жереб

Вони двоє — давні друзі. Але проблема в тому, що один із них — начальник міської поліції, а другий — слідчий, який через важке поранення, отримане під час стрілянини в найпрестижнішому готелі, відсторонений від справ. А між тим, майбутнє обох героїв зараз цілком залежить від розкриття саме цієї трагедії, що, на перший погляд, виглядає стовідсотковим «глухарем»... Новий роман Василя Добрянського, визнаного майстра кримінальної прози, сповнений загадок, напруги та яскравих психологічних деталей, а примхливий сюжет здатен завести в глухий кут навіть досвідченого читача «поліційних трилерів».

Василь Добрянський

ЖЕРЕБ

ФАБУЛА
видавничий дім

Василь Добрянський

ЖЕРЕБ

Роман

Видавництво «Фабула»
2023

© В. Добрянський, текст, 2022

© ВД «Фабула», 2023

ISBN 978-617-522-086-3 (epub)

Усі права збережено. Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власників авторських прав.

Електронна версія створена за виданням:

Добрянський Василь

Д55 Жереб. Роман. — Харків : ВД «Фабула», 2023. — 304 с.

ISBN 978-617-522-083-2

Обидва вони — давні друзі. Але проблема в тому, що один із них — начальник міської поліції, а другий — слідчий, який через важке поранення, отримане під час стрілянини в найпрестижнішому готелі, відсторонений від справ. А між тим, майбутнє обох героїв зараз цілком

залежить від розкриття саме цієї трагедії, що, на перший погляд, виглядає стовідсотковим «глухарем»...

Новий роман Василя Добрянського, визнаного майстра кримінальної прози, сповнений загадок, напруги та яскравих психологічних деталей, а примхливий сюжет здатен завести в глухий кут навіть досвідченого читача «поліцейських трилерів».

УДК 82-312.4

Шановний читачу!

Спасибі, що придбали цю книгу.

Нагадуємо, що вона є об'єктом Закону України «Про авторське і суміжні право», порушення якого карається за статтею 176 Кримінального кодексу України «Порушення авторського права і суміжних прав» штрафом від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Повторне порушення карається штрафом від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення, аудіо- і відеокасет, дискет, інших носіїв інформації, обладнання та матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Кримінальне переслідування також відбувається згідно з відповідними законами країн, де зафіксовано незаконне відтворення (поширення) творів.

Книга містить криптографічний захист, що дозволяє визначити, хто є джерелом незаконного розповсюдження (відтворення) творів.

Щиро сподіваємося, що Ви з повагою поставитеся до інтелектуальної праці інших і ще раз Вам вдячні!

1

У кабінеті начальника поліції ледве дмухав, невдоволено бурмочучи, кондиціонер.

Учора він раптово зупинився, викликавши в полковника Ярмоленка справжню паніку. Щойно тут сиділи з казенними мармизами півтора десятка поліціантів, отримуючи чергового прочухана. Атмосфера так розпалилася, що в декого сорочки потемнішали від поту. І як на зло — пристрій на стіні захрипів і замовк, наче паралізований.

А надворі — плюс тридцять п'ять у затінку. Гаряче повітря обпікає горлянку, ніби ранковий чай, котрий ковтаєш поспіхом. Дихати нічим. У грудях спирає від автомобільного смороду, випарів розігрітого асфальту, гару, диму та пилюки, що ніби навмисне накопичуються в парку біля будівлі поліції і тут загусають. Охлялі дерева, застигнувши, ховають рятівний затінок під передчасно пожовклими кронами. Але й туди сягає сонячний пал.

Жодної надії на полегшення. Сонце який уже тиждень поспіль міцно тримає кам'яне місто у своїх обіймах, накривши його сизим куполом спеки. Тясма-ріка зміліла, оголивши стрункі очерета у брудних гетрах. Згори, із міських вулиць, здається, що ріку випила допотопна потвора, яка виповзла з якоїсь печери у скелястому березі. На бруківці — чорні смуги від розм'яклих шин. Навіть птахи з'являються тільки вночі — мабуть, перевіряють, чи не остаточно згоріло небо.

— Ще і цього мені бракувало! — Полковник люто вилаявся й наказав капралу Артемовій, котра сиділа у приймальні, викликати ремонтників.

Дівчина поклацала пультом і перезапустила кондиціонер. Проте він хрипів і деренчав, показуючи, що довго не протягне. А ремонтна служба спершу взагалі не відповідала, а потім озвалася і повідомила, що всім жарко. У них, мовляв, уже телефони захлинаються від дзвінків. Виклик прийнятий, чекайте своєї черги.

— Черги?.. Яка ще черга? — вибухнув начальник поліції, витерши хустинкою змоклу шию.— Ану бігом сюди, бо я вам зараз улаштую День незалежності!

На календарі дійсно значилося 24 серпня. Але, вочевидь, полковник мав на увазі щось принципово інше, ніж національне свято.

А наступної хвилини у приймальні з'явився капітан Зуб. Не вітаючись, попрямував до дверей кабінету. Лише зронив на ходу:

— У себе?

— У себе,— озвалася Олена.— Але не раджу... Трохи перегрівся.

Спека спекою, але Ярмоленко шпетив усіх без розбору. І секретарці діставалося. Після клятої стрілянини в готелі «Мембер» начальник обласного управління генерал Федака погортав календар й позначив червоним дату — 25 листопада. А тоді прорік: «Ось до цієї дати, полковнику, ти носиш погони. А далі — жодних гарантій, якщо не розкриєш злочин». Так і сказав: «Жодних гарантій. Хронометр увімкнено».

Це прозвучало як вирок. Шість місяців — досить багато, як на сьогоднішній скажений час. І водночас мало, бо майже одразу було виявлено, що стрілянину влаштував гастролер. Йому що?.. Фурр із міста — і шукай вітру в полі.

На сьогодні той злощасний хронометр відрахував рівно половину терміну. Три місяці пролетіли як один день. Полковнику постійно ввижалося, що десь на лавочці в парку вже сидить, мов пава, почесна пенсія, чекаючи на нього. А може, і взагалі не почесна. Він її бачив щодня з вікна кабінету: пила пиво, курила, грала у шахи і ловила ґав, розглядаючи перехожих. Саме там проводили своє нескінченне дозвілля чоловіки певного віку та вигляду.

А зась! Не дочекаються!

Ось чому полковник ганяв слідчих та оперативників, вимагаючи хоч поставити на вуха все місто, але вхопитися бодай за якусь ниточку. Якого біса той навіжений стрілець робив у місті? Хто його винайняв? А головне: що саме у Пригорщі назріває?

Та дарма. Вбивця втік, як горошина ртуті. Ти до неї — вона у шпарину. Скочив на мотоцикла та чесанув за Тясьму у бік Вінниці. За ним лишилися двоє поранені поліціанти і мертва молода жінка. Капітан Зуб хрипів, захлинаючись кров'ю, і випльовував шматки власного язика, лейтенант Коровай намагався звестися і падав, сіпався в конвульсіях. Бармен Іщак несамовито вив, наче пес на чужу смерть.

Кинулися навздогін. Та пізно. Ніхто й гадки не мав, за чийм викликом той кілер прибув до міста. Вуса, борода і шевелюра приховували справжнє обличчя. Вписав у готельну анкету фіктивні дані. Такий собі Микола Дроздов, фрілансер. Вільний фахівець, який приймає замовлення на відстані та виконує інкогніто. Готельний адміністратор стверджував, що той жартівник навіть паспорт пред'явив. Звідти і записано — «Микола Дроздов». Та хіба ж це проблема — придбати фальшивку?

«Усе фальшиве! Геть усе! — нарікав Василь Павлович, сидячи довгими вечорами в кабінеті.— Ані друзів, ані ворогів. Суцільна імітація. Блядські часи... Суцце прокляття для поліції...»

Капрал Артемова нишкла, мов мишка, у приймальні, чекаючи, коли начальство подасться додому. Нудилася, перекладала папірці, поправляла пилочкою нігті. Всі її дівочі плани летіли шкереберть. Ще кілька тижнів такої муки — зніме форму й подасться на вільні хліба. Принаймні із Чіком буде бачитися регулярно. Чік — це її хлопець, який одного разу спробував підхопити її на руки і не втримав — Олена виросла ще тією пампушкою. Але від своїх намірів не відмовився. Чік працював водієм на газокompресорній станції, і вона щовечора поверталася додому в синцях від його пальців. Однак тішилася — мовляв, поруч із нею коханий втрачає розум. Прихорошувалася, чекаючи, поки полковник залишить кабінет.

«Нема з ким працювати,— скрушно зітхав полковник, міркуючи, що, може, той генеральський хронометр позбавить його від щоденних стресів, які поглинають останні сили.— Хай йому грець, піду у відставку. Зціджу собачу кров і буду вирощувати помідори на дачі...»

Дратувало все без винятку. Навіть уявлення про рослинне пенсійне життя.

Капітан Зуб обрав цей святковий день, аби поговорити з начальником поліції про свої проблеми. Відлежав три місяці, ледве витерпівши медичні тортури. Однак серце перестало гупати у скронях, заспокоїлося. А втім у сусідній палаті залишився на ортопедичному ліжку його напарник — Льоня Коровай, із яким здавна притерлися, мов близнюки. Куля потрапила у хребет, і тепер на хлопця чекали сумні перспективи — інвалідний візок та побут, у якому жодного просвітку.

Але той про це ще не знав. Лікарі обнадіювали, ховали очі.

Зуб прокидався серед ночі в холодному поту. Над ним схилялася дівчина з випуклими блискучими очима і промовляла голосом механічної ляльки: «Мене звати Аня. А тебе як?» Її губи торкалися його спотвореної кулею щоки. «Мене звати Іван! — волав він, водночас розуміючи, що це лише сон.— Іван Зуб! Це я, я тебе не вберіг!»

Куля кілера вцілила дівчині у шию. Про перестрілку у вестибюлі готелю «Мембер» писали в газетах, докладно розповідали репортери кількох телеканалів. Молоденька — мало не з-під весільного вінця — Аня Демедюк стала, за їх висловом, «жертвою поліцейської безпечності». Детективи Зуб і Коровай прибули туди, щоби перевірити інформацію «барабана» Гриця Іщака — той повідомив про підозрілого незнайомця, котрий оселився в готелі. Гриць працював барменом у готельному ресторані. І якось увечері відчув від чоловіка, який замовив подвійну порцію дорогого рому, запах збройового мастила. В армії Гриць служив каптернамусом на армійському складі, постійно мав справу зі зброєю, і помилитися, звісно, не міг. Поки чужинець байдуже розглядав крізь велике вікно площу перед ратушею,

заповнену автобусами з туристами, бармен, ховаючись за холодильниками, набрав номер капітана Зуба й пообіцяв йому чудову пригоду, якщо той негайно прибуде в «Мембер». Цього разу — жодних проколів. До готелю запливла крупна риба — може, найманий вбивця, а хоч би озброєний ветеран зі східного фронту.

Неквапливо допивши ром, незнайомец з акуратними вусами і борідкою помітив у готельному вестибюлі підозрілий рух. Із докором глянув на бармена, жбурнув на стійку банкноту, ніби подачку. Тоді дістав пістолет із глушником і рушив прямо на поліціантів. Перший же постріл повалив на кахельну підлогу лейтенанта Коровая.

Безпечна Пригорща жахнулася від звістки про нічим не вмотивовану стрілянину в готелі.

Київський слідчий майор Ставницький покрутився в місті кілька тижнів і ретирувався. Версія щодо якогось ветерана боїв на Донбасі була оголошена основною. Звісно ж — ветеран перестає бути ветераном, коли до його рук потрапляє короткоствол із глушником. Такі й на фронті довго не тримаються. Їм цікавіше в тилу. І набагато безпечніше. Київські спеці давно почали формувати базу даних про подібних хлопців без гальм, схильних до злочинних дій. Зрозуміло — поліція має виконувати свою роботу. Реалії жорстокі, і патріотичний запал цю проблему не скасовує. У країні, що воює восьмий рік поспіль, стрімко побільшало зброї та людей, готових нею скористатися на власний розсуд. А разом із тим київський слідчий не відкидав варіант, що стрілянину в «Мембері» вчинив новачок, у якого просто не витримали нерви. Новачкам, як відомо, щастить. Вони кидаються на жертву, наче зголоднілі молоді вовки, але доля до них часом аж надто поблажлива.

Залишалося чекати, коли вбивця знову так чи інакше дасть знати про себе. І сподіватися, що його затримання обійдеться без крові. А разом з тим — шукати, рити, винюхувати, з'ясовувати причину, чому цей безбашенний стрілець прикотив на мотоциклі у Пригорщу. Ну не на екскурсію ж?.. А якщо так, то хто його сюди викликав?

Кілери по історичних місцях не вештаються, ласуючи морозивом.

Усі ці обставини капітан Зуб усвідомлював і без столичного майора.

— Зуб? — зазвичай перепитували люди, коли він представлявся.

— Зуб,— кивав він у відповідь, ховаючи усмішку.— Капітан Іван Зуб.

Усмішка виходила недобра. Кожен, хто її бачив, хмурнів, відчувши притаєний гострий біль і сторожкість. Уже з місяць Іван Зуб жив не зі своїм власним, а з позиченим обличчям. Пластичні хірурги довго над ним ворожили. Вправно позашивали щоки з обох боків — куди ввійшла і звідки вийшла куля, але залишили численні мереживні сіточки швів, що синіли зараз, наче тонке павутиння. Після операції губи залишилися затерпими, ніби анестезія вбила в них усі нервові закінчення. Тому й усміхався він через силу, не маючи жодного уявлення, як це виглядає збоку. А ще дратувало відчуття чужих зубів — неначе йому запхали в писок цурпалок, наказали затиснути, щоб не збожеволів од болю, та й забули прибрати. Цурпалок приріс до щелепи. Заважав язика вправно вимовляти слова.

— Зуб? — морщили чоло люди, приглядаючись до його геть чужого обличчя.

Добре, що не насміхалися.

— Зуб,— розтягував затерплі губи слідчий.— Капітан...

— Той самий? — не вгамовувалися найдопитливіші.

— Той самий,— дратівливо підтверджував він.

Тим часом його усмішка ставала гострою і небезпечною, немов «роза» від розбитої пляшки.

Лиха слава, як ведеться, попереду біжить.

Капрал Артемова також уникала дивитися на капітанове затерпле обличчя.

— Не йдіть ви до нього зараз,— застерегла вона.

— Та байдуже...— Зуб смикнув на себе двері кабінету начальника поліції.

Із полковником Ярмоленком вони приятелювали. Були часи, коли Іван наздоганяв його на кар'єрній драбині. Навіть кілька місяців проносив майорські погони. А потім його застали п'яним серед бутлів самогону в славнозвісної Марти Локоть. Проводив виховну роботу і трохи перестарався.

«Бачиш Локоть — та не вкусиш»,— жартували колеги.

Ця Марта нажила від різних чоловіків із десятків малечі. Ростила як могла. Різні комісії від місцевої влади пхалися до неї із протоколами і приписами. Зі сто першими (вони ж останні) попередженнями. А вона тихцем гнала зілля відмінної якості. То не гріх, то робота,— виправдовували її досвідчені пияки. Іван Зуб теж перебував у списку її прихильників. Того разу трохи задовго засидівся, роздаючи малечі жуйки. Може, серед них якесь одне було і його — хтозна. А від Марти ж хіба діждешся правди?

Саме в той час наскочив рейд з області. Погони з майора зняли, запевнивши, що ходитиме до пенсії капітаном. А зараз, після поранення, медики відверто засумнівалися, чи варто його взагалі допускати до служби. «Неадекват»,— читав Іван у чіпких і холодних поглядах психіатрів. У відповідь лише криво усміхався. Зачекайте, він ще покаже себе, дайте трохи часу. Добре гартований метал не іржавіє й не ламається.

А разом із тим постійно відчував у собі крижану лють. І кожного жахного досвітку, вчергове зустрівшись уві сні з бідолашною Анею Демедюк, присягався собі, що знайде вбивцю.

— А! — стрепенувся за столом полковник Ярмоленко, ніби тільки і чекав на нього.— Зуб! Якого біса тут швендяєш?

Зробив порух, ніби намагаючись підвестися, але не підвівся. Це саме той випадок, коли ні так, ні сяк, а найкраще взагалі не бачитися. Після стрілянини в «Мембері» полковнику кожного разу заливала очі ядуча

ропа, як доводилося бачити вчорашнього приятеля. Долоні пітніли, одразу ж хотілося їх витерти або помити. Когось ранять кулею, а його вразили в саме серце, і чим — брутальною недовірою. Тридцять років бездоганної служби коту під хвіст. І все через головотяпство капітана. Один помилковий крок — і от тобі зіпсована кар'єра. Ну хто просив Івана пхатися в той готель? Без підготовки, без супроводу спецназу, оперативників або чорта лисого?

Насправді глибоко в душі полковник розумів, що й сам вчинив би так само. Хто би міг запідозрити, що в Пригорщу залетів відморожений стрілець, калібрований екземпляр. Таких, котрі без тіні сумніву стріляють на упередження, лише в кіно можна побачити. А Зуб у своїй холостяцькій оселі навіть телевізора не має.

— Хочу повернутися на роботу,— нарешті вимовив неслухняним язиком капітан.

— А я хочу на ній утриматися! — побуряковів полковник. Його подих став гучнішим.— Знаєш, що на мене чекає, дякуючи твоїй милості?

— Скафандр алконавта,— без найменшого співчуття вимовив Зуб.— Надто вже близько до серця сприймаєш начальницький гнів. Попустися трохи, Василю Павловичу. Не можна так.

— Сам такий,— буркнув Ярмоленко, повернувся разом із кріслом до сейфу, дістав почату пляшку коньяку і дві чарки.— У грудях шкребе... Будеш?

Капітан Зуб мовчки посунувся ближче до столу. Мереживо шрамів на його щоках потемніло, очі пом'якшали. Звісно ж — до миру важче ступити, ніж до ворожнечі. Кожного разу — наче через себе. Та він готовий, точно готовий зробити перший крок. Навіть пігулок якихось наковтався, щоб не зірватися. Але до біса ті пігулки, коли приятель пропонує випити. Може вийти добра розмова.

— Один раз, але по повній,— окреслив свій намір господар кабінету, ніби застерігаючи себе від іншого розвитку подій.

— Гаразд,— погодився Зуб.

Алкоголь — це ліки. У певних конкретних випадках. Обмін речовин і думок стабілізується. Завіса, що застигла очі, зникає, світ ясніє. Стає зрозуміло, куди рухатися і що робити.

Іван нікуди не поспішав. Будівля міського відділку поліції, що дивилася фасадом на парк, давно стала для нього рідним домом. Так звикає до своєї буди цепний пес. Або безпритульний до якогось закинутого підвалу. Вже не відчуваєш казенних запахів, що так дратують і напружують сторонніх. А ще тут витає, мов незримий домішок до повітря, запах страху. Це така річ, котру не передати словами, але вона скрізь — в'їлася у штукатурку коридорів, стіни кабінетів та камер іще з радянських часів і потроху отруює все навколо. Була міліція — стала поліція. Двома буквами суті не змінити. Каральний заклад із ґратами і камерами тимчасового утримання. Потрапити сюди легко — вийти важко. Запах страху — це, насамперед, від беззахисності та безпорадності. А ще тут завжди гамірно. Ляпання дверей, гупання черевиків, чоловіча лайка, телефонні дзвінки. Вигуки повій і п'яних водіїв.

«Так само штиняє у психушці,— мимоволі згадав капітан, скрививши губи в посмішці.— Звідти теж не так просто піти. По суті — жодної різниці».

Це порівняння його чомусь звеселило.

— Ну...— підняв чарку полковник і по хвилі додав.— За День незалежності!

Тост видався доречним. Обоє випили одним духом.

— Як там Коровай? — запитав Ярмоленко, ховаючи пляшку в сейф.— Давно не навідував. Не можу дивитися... Таке молоде життя зіпсували!

Хто зіпсував? Звісно ж — капітан Зуб. Інших винуватців начебто не видно. Але множина — «зіпсували» — мабуть тим чи іншим боком

охоплювала і його, начальника поліції, особу, яка допустила трагедію. «Добре, що хоч не відмежовується,— мимохить відзначив Іван.— Як не крути, всі ми в одному човні».

— Лежить.— Глянув, примружившись, і нарешті підсів до столу.— Сподівається... Мене теж поруч із ним аж колотить. Від безсилля.

— Ще одну операцію будуть робити?

— Начебто. Хірургічна бригада з Києва приїде. Але...

Іван зітхнув — мовляв, не варто особливо сподіватися на успіх. Льоня Коровай залетів по повній. Ще один карб на його, капітановому, сумлінні. Скільки тих карбів болять, ніяк не рубцюються?.. Аня Демедюк, Льоня Коровай. Та ж таки Марта Локоть, яку позбавили материнських прав. А якщо почати рахувати далі...

Краще вже скласти руки на грудях і померти, як філософи-стоїки,— просто затримавши подих. Або кулю у скроню.

На стіні раптом запрацював кондиціонер.

От і ця спека теж вбиває — навіює паскудні думки.

— Усе буде добре,— заспокійливо мовив Ярмоленко.— Шульга його витягне. Він ще й не такі дива творив.

Професор Шульга — місцева знаменитість. Має клініку для пацієнтів із травмами хребта. Спеціалісти приїжджають до нього по досвід. Але професор не оперує. Лікує ваннами, масажами, вправами і надією. Надія — дивовижний засіб, бо нічого не коштує. Але Льоні Коровая Шульга не допоможе. Куля кілера прикінчила його надію.

— Я його знайду,— вимовив, як відкусив, Зуб. Схопився за сигарети, але не запалив.— Знайду і... Слухай, поверни мене на роботу!

Рани на його щоках побагровіли, наче наповнилися кривавою сукровицею. Якби не злився, ніхто б і не помітив слідів від кулі. Ескулапи для повного маскування порадили завести бороду. Одначе

від самої згадки про бороду капітанові починало бриніти у вухах, ніби хтось поряд підтягував струни на гітарі. Ляскали постріли. У пам'яті зринало обличчя вбивці, що наближався з пістолетом у руці. Якби ж він швидше зреагував і першим відкрив вогонь на враження!

Щоранку ретельно голився, ніби разом зі щетиною зішкрібав із себе бридоту.

— Знайдеш... Не з твоїм щастям,— пирхнув полковник, повернувся і знову поліз по пляшку.— Свято сьогодні. Можна... І всередині весь час сохне. Треба вже додому — але не можу. Наче якась прив'язь тримає. Ніби чогось не зробив. А що саме — не можу згадати. От розкрию справу — і подам рапорт. До бісової матері!

Говорив схвильовано, але обличчя залишалось незворушним. Намагався тримати себе в руках у присутності підлеглого.

— Із ким розкриватимеш? Із тими пацанами, яких понабивав?

— Я понабивав? — Ярмоленко обурено зблиснув очима.— Прислали.

Одразу ж після бійні в «Мембері» начальство з Вінниці прислало двох молодих лейтенантиків із дипломами Харківської юридичної академії. Так би мовити, із метою зміцнення кадрового складу. «Зальотний птах, — виніс вердикт столичний гість Ставницький, маючи на увазі кілера. — Справу беру на особистий контроль. А ви тут, на місці, не сидіть склавши руки. Шукайте зв'язки з місцевим криміналітетом. Може, щось і випірне».

«Точно, зальотний»,— погодився начальник поліції, своєю чергою маючи на увазі не вбивцю, а самого Ставницького.

Майор поїхав, а прикомандировані хлопці залишилися. Ярмоленко чекав від них хоч якогось прогресу у справі, лейтенантики шалено носилися містом, однак безрезультатно. Звісно ж — чужі. У цій справі від амбітності та вміння серфінгувати в соціальних мережах мало користі.

Бренд «Мембер» належав Степанові Колеснику, найбагатшій людині краю. До однойменної корпорації входили готель, гольф-клуб, каменоломня, де видобувався зелений граніт, кращий від мрамору, птахофабрика і завод із виготовлення яєчного порошку, фармацевтична компанія «Мембер Медекс», що спеціалізувалася на анестезуючих речовинах, мостобудівний трест і ще безліч дрібних, зареєстрованих на підставних осіб, підприємств. Подейкували про значну кількість акцій кількох солідних банків, котрими володів бізнесмен. Колесник, він же Дімич (за ім'ям батька Дмитра) або Стьопа Колесо, вплив на сьогоднішнє бізнес-плесо з буремних дев'яностих. О, то були посправжньому круті часи! Вживали найвитриваліші та розумніші, і Стьопа Колесо крутився навсібіч та вдало уникав тих, хто намагався тицьнути йому палицю у спиці.

Зовні Дімич — душа-чоловік, якому пощастило у житті: бізнес працює наче сам собою, ще й примножується з року в рік. На вигляд — років сорок п'ять, за паспортом — усі п'ятдесят. Непогано зберігся, попри бурхливе життя, ніби заздалегідь забальзамований. Елегантний, із м'якими манерами, він мав уважні карі очі і чітко окреслені, ніби безкровні губи. Тільки жорсткий погляд та ледь відчутна поволока зверхності свідчили, що Степан Колесник має крицевий стрижень в характері. Костюми — дорогі, від найкращих будинків моди, зазвичай висіли на його худому, жиловому тілі, наче скросні на розмір більше. Але і це йому пасувало, додаючи своєрідного шарму. Усміхаючись, він забавно морщив носа й демонстрував відмінні білі зуби, маючи при тому іронічний вигляд людини, яка бачила на цьому світі навіть занадто багато й має безмежний досвід.

Хто би міг згадати сьогодні, що ще сімнадцятирічним цей добродій власноруч скинув із моста над Тяською свого однокласника Сашка Бугая, котрий пнувся верховодити у підлітковій банді. Сашко виборсався на берег за кілька кілометрів нижче за течією зі зламанним плечем і звідтоді у Пригорщі взагалі не з'являвся. Запам'ятав урок, а з часом згорбатів і помер від пияцтва в селі Авринці неподалік від Вінниці. А Дімич відтоді перестав рахувати скалічених і вбитих суперників. І завжди діяв на випередження: хто б'є першим, отримує перевагу. Дурне коїли: із реготком, із жартами, без тіні сумнівів і жалю.

Ніби в поганому бойовику. Дехто помирав, так і не усвідомивши небезпеки, декого Дімич навіть на ім'я не знав. Але завжди непорушно дотримувався правила: множити багатство, усувати ворогів. Щодо докорів сумління годі і згадувати.

Сьогодні той Стьопа Колесо залишився у далекому минулому, наче за ним забили кованими цвяхами важкі двері. І не було на світі такої сили, що спромоглася би їх прочинити. Натомість з'явився чуйний бізнесмен і благодійник, готовий завжди вислухати будь-яку сумбурну сповідь, розібратися у хитросплетіннях долі і допомогти. Амбіції Дімича наразі не мали нічого спільного із прагненнями молодого й геть відмороженого бандюгана. Мир, тиша і спокій — ось його теперішній девіз. Те саме, що люблять гроші.

Вони ж мало не ровесники — капітан Зуб і Степан Колесник. Іван на якихось чотири роки молодший. Почав працювати в міліції, коли Дімич понаставляв по всьому місту обмінників валюти і зосередився на наркоті, виправдовуючи своє друге прізвисько. Чимало братків склали голови на цьому, але Степан вижив, згуртував навколо себе багатопрофільний бізнес і перетворився на солідну ділову людину, цілком законотриваючу. Принаймні — капітан Зуб це точно знав — власник «Мембера» унікав колишніх кримінальних зв'язків і намагався триматися добре освітленого боку вулиці. Минуле — минуло. Перевдягнувся, перевзувся, змив бруд і кров — усе гаразд. Старі гріхи забуті. Двері забиті наглухо. Могили поросли травою. Тепер він добропорядний громадянин, із яким приятелює навіть мер міста Арсеній Бурміцький. Щоправда, саме Дімич усадовив Бурміцького в мерське крісло, але для пересічних городян це не мало жодного значення. Податки сплачуються, тротуари підметені, прибудинкові території освітлені, дороги ремонтуються. Пригорща розквітла, посівши гідне місце на туристичній мапі країни.

Але ж тіні з темного боку вулиці нікуди не зникли. Вони ж, як відомо, з'являються там, де схочуть. І повертаються, ледве про них забувають. Та й сам Дімич навряд чи забув свою молодість.

— То як щодо Дімича? Може, посмикаємо? — Зуб нахилився ближче до полковника.— Є в мене певні асоціації. Подивився розклади — і аж

собі не повірив. Та й уся ця справа виглядає, ніби римейк тих самих дев'яностих.

Ярмоленко смикнувся. Саме міський голова наполягав, аби ім'я Степана Колесника не згадувалося у протоколах. Звісно ж — у готелях зупиняються всі, хто забажає. Жодних перепон. З іншого боку — сокира рубає, ніж ріже, рушниця стріляє, а в готелях часом помирають люди. Нехай і не такою наглою смертю. То що, кожного разу тягти до цюпи власників?

— Та хіба я не знаю його історію! — рывкнув полковник.— Що, кортить розбурхати шершнів? Забороняю! Навіть не згадуй і на гарматний постріл не наближайся до Колесника. У нього такі персони з Києва гостюють, що вголос вимовити лячно. З ним мав бесіду майор Ставницький, а тоді дав відмашку — мовляв, не чіпайте, там усе чисто.

— Мене його відмашка не стосується,— усміхнувся затерплыми губами капітан.— Я контужений, сам знаєш. Мені все можна. Дімич, може, саме мене зараз чекає. І дивується, чого це старий приятель не дає про себе знати.

— Хіба він тобі приятель? — насторожено зиркнув Ярмоленко.

— Ну,— підтвердив капітан.— Скоро тридцять років як приятелюємо. Я за ним — він від мене. А часом і навпаки. У доганялки граємося. Тож мушу навідати... І не збивай ти мене, Василю Павловичу! — Зуб зупинив жестом порух полковника.— У мене й вибору немає. Стріляли в його готелі. Перші питання — до Дімича. Інакше й бути не може. От просто нутром чую, що він замішаний. Я його на молекули розберу, але докопаюся до суті!

— Еге ж. Розбереш,— хмикнув начальник.— Або він тебе розбере. Мало тобі здалося?

— Мало,— вперто вимовив капітан.

— Можеш не турбуватися — Колесник має алібі,— пробуркотів полковник.— На той час сидів у літаку, прямував до Варшави.

Зуб скептично скривив неподатливі губи. Злочинці, мовляв, завжди мають алібі. Тим паче такі, як Дімич. То ж чиста дурня — найняти кілера і світитися в готелі, спостерігаючи, як той виконує завдання. Ні, Дімич, старий лис, завжди тримається якнайдалі від таких речей. Реєстрація на Варшаву, квиток на Варшаву, краєвиди польської столиці в айфоні. Ще й участь у ділових переговорах. Усе як годиться.

Ярмоленко перехопив його іронічний погляд і покvapливо додав:

— Там і без тебе оті двоє зелених уже крутилися. Все по нулях.

Зуб примружився на начальство. Відома річ: молоді не шанують старих, старі не люблять молодих. Ярмоленко й досі казиться, що тих лейтенантів увіпхнули до штату управління без його волі.

— Він їх, тих хлопців, просто причарував, — пояснив полковник. — Європейські манери, шалені гроші. Та ти сам знаєш... Бізнес, прозорий, мов скельце, усе легально, жодних конфліктів із законом. Тут не дипломи треба, а дещо інше...

Полковник не став уточнювати, що саме «треба». Може, мимоволі згадав хронометр, що цокає на робочому столі обласного начальства, й урвав думку. Натомість схопився за пляшку.

Зуб незворушно спостерігав, як чарки наповнюються янтарною рідиною. Ось обличчям Ярмоленка майнула лагідна хвилька. Щось на кшталт: «Та хай йому грець! Хіба я не маю права хоч трохи розслабитися?». Їм обом нема чого приховувати один від одного. Принаймні, на випивку вони дивилися однаково. Якщо не надміру, то не гріх. Утім, у кожного своя міра. Полковника ніколи не вабило «догнатися». Коли ж траплялося прийняти зайвого, вдома його Люся, як патрульний на дорозі, відчувши запах, одразу ж скеровувала чоловіка до «холодної» — так вони називали кімнату для гостей. Ставила в головах дзбан з водою і зникала, залишаючи за собою право на ранкові розбірки. В їхній сім'ї вона мала звання вище за полковницьке.

Ярмоленко скоса поглянув на трунок, мугикнув:

— Ну, ще раз зі святом!..

Випили. Цього разу пляшка лишилася на столі. Полковник плечем зачинив дверцята сейфа. Йому трохи попустило. Очі заблищали. Окинув потеплілим поглядом приятеля і сумовито вимовив:

— Ех, Іване! Хіба ж ми сподівалися, що так закінчимо? Я по ночах спати не можу. Жінка виганяє в іншу кімнату. Каже: крекчеш, мов селезень із перебитим крилом. Та хіба ж у крилі справа! — запально вигукнув він, наче дружина насправді сиділа в кабінеті.— У душу напаскудили! По саме нікуди.

— А я, знаєш, добре сплю,— збрехав капітан.— Сплю і навіть уві сні тягаюся на роботу. Взагалі-то, якщо боїшся, то не треба. Я сам упораюся. Знайду того стрільця і закопаю! Що мені втрачати?

— Боюся? — ображено пирхнув Ярмоленко.— Та я вже давно перебоївся. Тут інше, бо я мало не вперше вперся у стіну. Вона, падла, височенна й залізобетонна, ні обійти, ні перескочити. Ми з тобою, друже, банкрути. Отак і закінчуємо кар'єру. Ти — на лікарняному ліжку, а я... На лічильнику у начальства. Нас спишуть і забудуть, а самі рушать далі.

— От не треба цих жебрацьких пісень.— Капітан витрусив із пачки сигарету, пом'яв між пальцями, провів під носом. Пощастило, що хоч нюх зберігся.— Нам треба зібратися. Давай, повертай мене на роботу. Маю кілька думок, що їх треба якнайшвидше реалізувати. Але Діміч — це найперше...

— Капітане Зуб! — увімкнув начальницький голос Ярмоленко.— Тобі що — геть мізки відбило? Де тут логіка? Діміч насправді — жертва. Це ж очевидно. Стрільянина сталася у нього в готелі. Поряд з убитою дівчиною стояла його донька — Анжела. Тільки щасливий випадок, чи, може, жереб, її врятував. А ти знову за своє. Колесник тут узагалі ні до чого. І невідомо, на кого той кілер насправді полював. Якби не ти з Короваєм, ми би побачили зовсім іншу картину.

— Еге ж, логіка,— начебто погодився Зуб.— Але саме на це він і розраховує — що ти міркуватимеш логічно. Невинен, бо невігідно. Немає мотиву. А чи ти забув, що Діміч завжди використовував нелогічні ходи? Тому й вижив. І так — ми з Льонею зіпсували картину. Хто ж її відновить, як не я? Логічно? От і повертай мене на роботу!

— Не маю права,— відрубав, насупившись, Ярмоленко.— Ти відсторонений від слідства. І я тут ні до чого... Ще й висновок від психіатра. Ні, мені нових проблем не треба — старих удосталь.

Помовчавши, дзенькнув пляшкою об чарки.

— Давай по третій — і по домах.

— Мені вистачить,— відмовився капітан і запалив. Сизий дим, гнаний кондиціонером, потягнувся до зачиненого вікна.— У мене теж лічильник. І начальство тут ні до чого. По ночах клацає. А тоді питає дівочим голосом: «Якого біса ти, дядьку, спиш? Хто за мене поквітається?»

— Ну, як знаєш.— Ярмоленко випив, крякнув, сховав недопиту пляшку і порожню чарку у сейф.— А я мушу змастити шарніри, бо скриплять.

Повна капітанова чарка залишилася серед столу, як обірвана розмова.

Полковник зачепився за неї поглядом і раптом здався.

— Гаразд,— вимовив він, пильно роздивляючись приятеля.— Підеш у чергову частину? Служба не з медом, але все ж таки служба.

— Не буду я там сидіти! — обурився капітан.— Жартуєш? Поверни мене у слідчу частину! Час спливає, а твої новачки туплять. Не буде з них толку.

— А може, разом і Льоню Коровая? — обурився полковник.— Мені не треба, щоби ти там сидів. Мені потрібно, щоби ти там посидів! Уторопав?

Він перевів подих і додав, уже спокійніше:

— Слухай, друже, тобі треба вискочити із цієї справи. Надто вже ти там усередині. Згадуєш і переглядаєш кожну мить. Намагаєшся щось виправити, прикидаєш, як би вчинив зараз. І дарма. У цьому кіно немає дублів. І не опирайся — побудь трохи у черговій частині, подивися на все збоку. Дуже корисно. Там інформації безліч. Щодня телефони розриваються. Зранку переглядаю зведення — очі стають квадратними. Ніби з театру бойових дій. Може, ми чогось не бачимо... Та й лейтенантики на мене негайно стукнуть, якщо поверну тебе у слідство. Тож маєш вільний політ. І негласну угоду: ти приписаний до чергової частини. І тільки. А сам дій на власний розсуд.

Ярмоленко посунувся, звівся з крісла й потягнувся через стіл до пачки із сигаретами. Тоді чиркнув запальничкою, хоча зазвичай не кутив.

Капітан Зуб мовчав, обмірковуючи сказане.

— Майора Тетерука я напоумлю, — пообіцяв полковник, прижмуривши око від диму.

Нехай так. У чергову — так у чергову. А там побачимо.

Зуб вихилив свою чарку, звівся і, не прощаючись, вийшов.

2

Начальник чергової частини майор Тетерук претендував на більше. Принаймні на окремий кабінет і табличку з написом: «Перший заступник». А там і до наступного звання як шапкою докинути. Відповідно посаді.

Івана майор зустрів у багнети:

— У тебе, Зуб, кажуть, око погане. Від тебе самі нещастя.

Його зачіска, що ретельно приховувала пліш, піднялася сторчма, ніби півнячий гребінь. Тетерук зазвичай сидів за скляною перегородкою, спостерігаючи із цього «акваріуму» за підлеглими і обираючи черговий об'єкт для цькування або кпинів — залежно від настрою. Звісно ж, хто сидить над людьми — людьми грає. Тож цей спостережний пост надавав майорові відчутну перевагу у цій грі.

Зуб флегматично роззирнувся, шукаючи оком вільний стілець. Біс із ним, із Тетеруком, але Ярмоленко, схоже, правий. Може і справді щось цікаве спливе у цьому гармидері. Разом із тим він же слідчий, а не підручний Тетерука. Отже, справа честі — відповісти, як належить.

— Сам ти нещастя. Тільки подивись на своє черево! Скільки там усілякого лайна!

Навіть вимову відкоригував, намагаючись бути почутим.

А втім, почувався тут чужим. За три місяці відсутності поліцейний відділок змінився. «Не твій дім, не твій час», — майнула підступна думка. Якись три місяці — і багато чого не впізнати. Та й сам він змінився відтоді, як розбив дзеркало. Голився, поглядаючи у скалку, щоби бачити лише фрагменти чужого обличчя. Моторошно до нестями — не впізнавати себе. Ніби заснув і не в змозі прокинутися. Задихаєшся у нетрях кошмару. І у цьому тягучому сні не було ані дрібки доброго. Те, що всередині, у дзеркалі не побачиш. А всередині

він колишній — може, дещо вразливіший, затиснутий, але все ж таки колишній. На всі сто. Поранений, знівечений, але не вбитий. І так само, як колись, він, незважаючи на незагоєні рани, залишається тим самим слідаком, котрий не вмів робити нічого кращого, ніж полювання на злочинців.

— Зуб, тобі вже пора в палату. Пігулки ковтати.

Майор Тетерук почувався ображеним. Це його територія, і чужинцю тут нічого робити. Тим паче капітанові Зубу, за яким тягнеться дурна слава. Сказано ж — погане око, і квит. А хто не вірить, може спитати в його напарника Коровая.

Хлопці-поліціанти, дослухаючись до цього обміну люб'язностями, пересміювалися. Словесна баталія їх розважала. І Зуб, і Тетерук один одного варті. Кожен зі своїми мухами в носі. Аж раптом у коридорі за скляною вигородкою чергової частини випірнув полковник Ярмоленко. Обличчя пом'яте, пристаріле. Суворо кинув поглядом на обох офіцерів.

— Майоре Тетерук! Відставити розмови! Капітан Зуб тимчасово приписаний до чергової частини. Має вільний графік. Поки не надійде інше розпорядження.

— Я теж хочу вільний графік,— буркнув майор.— От щастить же цим невдахам...

— А ти, Іване, пам'ятай — часу в тебе обмаль.— Полковник нібито й не чув репліки Тетерука про невдах — хтозна, кого саме вона стосувалася.— Хронометр цокає...

Присутні у черговій частині нагостили вуха, міркуючи, на що саме натякає начальство.

Капітан Зуб наче й не чув. Дочекався, поки Яременко ретирується, тоді дістав сигарету, розім'яв, втягнув ніздрями гіркий тютюновий запах.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ